

Plútarchos

(hlavní kněz v Delfách kolem +100)

O delfském E

17-18, p. 391f – 392e

*Český překlad: Radek Chlup, Plútarchos - O delfském E,
nakl. Herrmann a synové, Praha 1995, str. 52 - 54)*

Domnívám se, že onen nápis (E) neznamena žádná čísla (*výklad numerologický*) ani pořadí (*výklad astrologický*) ani spojku či nějaký jiný nesamostatný slovní druh (*ei* = "jestliže"), nýbrž že je pozdravem a oslovením boha, který je úplný sám o sobě, a že je navíc i výrokem, jenž přivádí každého, kdo jej pronesl, k zamyšlení nad boží mocí. Neboť tento bůh (Apollón jako reprezentant skutečného božství) jakoby každého z nás, kdo sem přicházíme, vítá pozdravem "**Poznej sebe sama**" (*Gnóthi seauton*), jenž není o nic menší, než běžné "Buď zdrav" (*Chaire*). Když pak my bohu odpovídáme, pravíme: "**Jsi**" (*ei*). Tak odevzdáváme pravdivý, neklamný, jediný a jedinému příslušející pozdrav Bytí (*to einai*).

18. Neboť my ve skutečnosti na Bytí žádnou účast nemáme. Každá smrtelná přirozenost je totiž zrozená uprostřed vzniku a zániku a poskytuje jen nejistý zjev a nezřetelné zdání sebe samé. A i když napneš celý svůj rozum ve snaze něco pochopit, je to jako kdybys prudce chmátnul do vody, stiskl ji a mačkal, takže by protékla mezi prsty a zmařilo by se vše, co jsi zachytil. A stejně tak, když se řeč (*logos*) honí za přílišnou zřetelností všeho nestálého a proměnlivého, bývá zmatena tím, jak to zároveň vzniká i zaniká, a nedokáže se chopit ničeho stálého a vskutku jsoucího. Vždyť podle Hérakleita "nelze dvakrát vstoupit do téže řeky" (B 91), ani se nelze dvakrát dotknout smrtelné bytosti v témže stavu, neboť ta se "rozptýluje a znovu spojuje" rychlou a hbitou proměnou. A vlastně se nespojuje ani "znovu" či někdy později, ale spíše se zároveň spojuje i opouští, "přichází i odchází".

Proto také to, co se z této bytosti zrodilo, nikdy nedosahuje Bytí, neboť její vznikání nikdy neustává ani neslábne a ta se proto stále proměňuje: ze semene tvoří zárodek, potom novorozeně, pak dítě, jinocha, mladíka, muže, starce a kmeta. První zrody a období se ruší těmi, které se rodí po nich. A my se zatím směšně bojíme smrti, když jsme přitom již několikrát zemřeli a stále umíráme. Neboť nejenže je "smrt ohně vznikem vzduchu a smrt vzduchu vznikem vody", jak řekl Hérakleitos (B 76 var), nýbrž totéž je ještě jasněji vidět na nás samých: stařec totiž vzniká, když pomíjí muž, ten zas vznikl zánikem mladíka, mladík pak chlapce a chlapec nemluvněte. Včerejšek zemřel v dnešek, dnešek zemře v zítřek. Nikdo netrvá a není jedinou osobou, nýbrž se stáváme mnohými, neboť látka se prohání a klouže kolem jednoho zjevu a společného vzoru. Vždyť jestliže zůstáváme stejní, pak jak to, že máme v něčem jiném zálibu nyní a v něčem jiném jsme měli dříve, že milujeme či nenávidíme a obdivujeme či zatracujeme opačné věci, že užíváme jiných slov a máme jiné prožitky, a že už nemáme též vzhled, tvar a smýšlení? Že by někdo prožíval něco jiného, aniž by se měnil, není příliš pravděpodobné; pakliže se ovšem mění, pak se rodí jeden člověk z druhého.